

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående prisutjämningsavgift m. m.; given Stockholms slott den 24 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Sammanfattning.

Fortsatt bemyndigande att meddela föreskrifter om prisutjämningsavgift begäres för tiden till och med den 30 juni 1950.

Redogörelse lämnas för vissa förhållanden på den inhemska marknaden beträffande trävaror, pappersmassa och papper.

Förslag framlägges rörande disposition av vissa medel, som influtit i form av prisutjämningsavgifter.

---

*Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrå-
det å Stockholms slott den 24 mars 1949.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga om fortsatt be- myndigande att uttaga prisutjämningsavgift jämte vissa andra i samband därmed stående frågor.

I. Inledning.

De fyra senaste årens riksdagar ha bemyndigat Kungl. Maj:t att, när behov därav ur prispolitiska synpunkter prövas föreligga, meddela föreskrifter om uttagande av prisutjämningsavgift för varor, som utföras ur riket. Nu gällande bemyndigande, som meddelats i riksdagens skrivelse den 17 juni 1948, nr 322, gäller till och med den 30 juni 1949.

Med anledning av riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 25 maj 1945 (nr 256) förordning angående prisutjämningsavgift. I denna stadgas bland annat, att Kungl. Maj:t må, när behov därav ur prispolitiska synpunkter prövas föreligga, förordna, att viss avgift (prisutjämningsavgift) skall erläggas för vara, som utföres ur riket (1 §), att prisutjämningsavgift utgår enligt grunder och med belopp, som Kungl. Maj:t bestämmer (2 §), samt att medel, som inflyta genom uttagande av prisutjämningsavgift, skola fonderas och användas enligt vad särskilt stadgas. I övrigt innehåller förordningen föreskrifter om debitering, uppbörd och redovisning av prisutjämningsavgifter samt vissa straff- och processrättsliga stadganden. Förordningen, som ursprungligen gällde till och med den 30 juni 1946, har sedermera förlängts, senast genom förordningen den 26 juni 1948, nr 389. Genom förordningarna den 14 juni 1946, nr 282, och den 31 oktober 1947, nr 863, ha vissa smärre förändringar vidtagits i den ursprungliga förordningen.

II. Prisutjämningsavgifter och andra regleringsåtgärder beträffande trävaror och andra skogsprodukter.

Prisutjämningsavgift har hittills uttagits endast beträffande vissa trävaror samt beträffande pappersmassa av trä. Redogörelser för tidigare be-

stämmelser i dessa hänseenden ha givits i propositionerna nr 285/1947 och 269/1948, i vilka även redovisats utvecklingen av produktions- och konsumtionsförhållandena beträffande vissa slag av trävaror ävensom pappersmassa, papp och papper. Följande redogörelse begränsas i huvudsak till åtgärder, vidtagna under det senast förflutna året.

Trävaror. Den reglering av handeln med och förbrukningen av trävaror, som gällt under det senast förflutna året och som till stor del alltjämt är bestående, grundar sig på följande författningar, nämligen kungörelsen den 18 juli 1942 (nr 722 ändr. 1945: 624) angående viss reglering av förvärv av skogsavverkningsrätt, kungörelsen den 30 januari 1942 (nr 32 ändr. 1943: 908) angående viss reglering av handeln med virke, kungörelsen den 17 december 1943 (nr 906) angående reglering av handeln med ved och träkol m. m., kungörelsen den 20 april 1945 (nr 138) angående beslag å massaved (pappersved) och props samt kungörelsen den 26 april 1946 (nr 156) angående beslag å vissa trävaror av furu och gran m. m. Redogörelse för dessa bestämmelser har lämnats i propositionen nr 285/1947 sid. 6 f. Genom kungörelse den 10 december 1948, nr 757, har förordnats, att vad i kungörelsen den 17 december 1943 stadgas icke skall äga tillämpning i fråga om ved, som avverkats efter utgången av september 1948 eller framdeles avverkas; dock att i fråga om sådan ved statens bränslekommission äger föreskriva, att bestämmelserna skola gälla vid överlåtelse till de statliga och kommunala inrättningar samt de större industriföretag, som kommissionen bestämmer.

Genom beslut den 17 oktober 1947 godkände Kungl. Maj:t vissa riktlinjer för reglering av handeln med rundvirke, närmast avsedda att gälla för avverkningsåret 1947/1948. Närmare bestämmelser meddelades av bränslekommissionen i cirkulär samma dag (nr 571). Redogörelse för dessa bestämmelser har lämnats i propositionen nr 269/1948 sid. 4 f.

Nya bestämmelser, avseende tiden efter den 1 juli 1948, meddelades av bränslekommissionen genom cirkulär den 16 juni 1948 (nr 638). I detta cirkulär stadgas beträffande massaved (pappersved), flottningsbrännved och timmer (sågtimmer, fanértimmer, plywoodtimmer) av furu och gran ävensom lövvirke av alla slag samt avverkningsrätter, huvudsakligen avseende sådana virkesslag, i huvudsak följande. Större industriföretag, som i regel tillverkade massa och använde massaved som råvara, ävensom skogsägareföreningar erhöle av bränslekommissionen utan ansökan generella tillståndsbevis att uppträda såsom köpare inom det inköpsområde,¹ där de hade sin verksamhet förlagd. I viss utsträckning utfärdade kommissionen även tillståndsbevis för dylika större industriföretag att köpa begränsade kvantiteter inom annat inköpsområde än det, där de hade sin verksamhet förlagd. Vissa industriföretag, som ej tillverkade massa men använde massaved som råvara, kunde av bränslekommissionen erhålla särskilda tillstånds-

¹ Angående indelningen i inköpsområden se propositionen nr 269/1948 sid. 4.

bevis efter ansökan. Övriga träförädlingsverk erhöles genom cirkuläret generellt tillstånd att inom det kristidsstyrelseområde, där de hade sin verksamhet förlagd, för drift av eget verk förvärva timmer av furu eller gran samt lövvirke av alla slag, avverkat före den 1 juli 1949, eller avverkningsrätt, huvudsakligen avseende timmer eller lövvirke, för avverkning före den 1 juli 1949. I fråga om sådana förvärv inom annat kristidsstyrelseområde än det, där verksamheten vore förlagd, kunde träförädlingsverket av bränslekommissionen erhålla särskilt tillståndsbevis efter ansökan. För virkeshandlare ägde vederbörande kristidsstyrelse eller, i vissa fall, bränslekommissionen efter ansökan utfärda tillstånd att förvärva viss kvantitet under tiden till den 1 juli 1949 avverkat timmer av furu eller gran eller lövvirke eller avverkningsrätt, huvudsakligen avseende sådant virke, för avverkning före den 1 juli 1949. Jämväl props samt mastträ, spiror, pålar, stolpar, sliperämnen och sågkubb av furu eller gran samt avverkningsrätter, huvudsakligen avseende dessa virkesslag, ha enligt särskilda bestämmelser i cirkuläret underkastats tillståndsvång. — Från bestämmelserna i cirkuläret ha undantagits förvärv, avseende att skaffa virke för användning vid uppförande eller reparation av byggnad eller stängsel å fastighet, som äges eller nyttjas av förvärvaren, eller vid tillverkning eller reparation av redskap, avsedda för förvärvarens behov.

Sedan Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och sydsvenska virkesföreningen hos Kungl. Maj:t begärt upphävande av regleringen av handeln med rundvirke, har Kungl. Maj:t genom beslut den 14 januari 1949 efter förslag av bränslekommissionen, bemyndigat kommissionen att i gällande bestämmelser rörande regleringen av handeln med rundvirke vidtaga sådana ändringar, att träförädlingsindustrierna genom generella inköpstillstånd lämnades full frihet att inköpa skogsprodukter för förädling vid egna verk. Bränslekommissionen har därefter genom cirkulär den 20 januari 1949 (nr 661) åt träförädlingsindustrier — för drift av egna verk — och skogsägareföreningar meddelat generellt tillstånd att förvärva massaved, flottningsbrännved och timmer av furu och gran, sliperämnen, sågbar kubb av furu och gran ävensom lövvirke av alla slag samt avverkningsrätter huvudsakligen avseende sådana varuslag. Virkeshandlare eller andra, som icke disponerade eget träförädlingsverk och som önskade förvärva virke och/eller avverkningsrätter, kunde efter ansökan hos bränslekommissionen erhålla tillstånd att förvärva timmer av furu och gran, sliperämnen, sågbar kubb av furu och gran ävensom lövvirke i form av upphugget virke eller avverkningsrätt. Förvärv av props eller avverkningsrätter för framvinande av props finge ske endast efter tillstånd av bränslekommissionen. Genom cirkuläret meddelades generellt tillstånd att förvärva mastträ, spiror, pålar och stolpar samt avverkningsrätter, huvudsakligen avseende sådana virkesslag, åt statliga inrättningar och verk för tillgodoseende av egna behov, impregneringsverk för impregnering vid egen anläggning samt skogsägare-

föreningar. Tillstånd att förvärva senast omförmälda virkesslag och/eller avverkningsrätter kunde efter ansökan utfärdas av bränslekommissionen även för andra än förut nämnda företag eller enskilda personer. Från regleringen gällde samma undantag som enligt det tidigare cirkuläret.

Beträffande sådana bearbetade trävaror, som jämlikt kungörelsen den 26 april 1946 (nr 156) äro under beslag, gäller enligt av bränslekommissionen utfärdade bestämmelser, att envar, som äger eller innehar beslagtaget virke, utan hinder av beslaget äger förfoga över virket för förbrukning för eget husbehov, bearbeta detsamma samt försälja eller eljest överlåta detsamma, dock med vissa inskränkningar.

Exporten av trävaror är underkastad reglering enligt kungörelsen den 21 mars 1941 (nr 168, ändr. 1943: 129 och 638, 1944: 814, 1945: 142 och 680 samt 1946: 153) angående allmänt exportförbud.

Rundvirke av furu eller gran är icke underkastat prisreglering. Andra slag av rundvirke ävensom bearbetade trävaror äro antingen normalpris- eller stopprisreglerade. En av svenska trävaruexportföreningen samt vissa andra organisationer gjord framställning om åtgärder för upphävande av samtliga gällande prisregleringar på trävaror har Kungl. Maj:t genom beslut den 18 februari 1949 funnit icke föranleda någon åtgärd.

Beträffande prisutjämningsavgift å trävaror gäller kungörelsen den 9 maj 1947 (nr 184, ändr. 1947: 705, 1948: 121, 1949: 5 och 57) angående prisutjämningsavgift å vissa trävaror. Prisutjämningsavgift utgår härefter å följande trävaror av inhemsk furu eller gran:

1) av endast bilade eller sågade trävaror sortimenten plankor, battens, scantlings, bräder, planschetter, bräd- och plankstump, läkter, ribbor, kvastkäppämnen, lister och dylikt,

2) stav, endast sågad,

3) av övriga trävaror sortimenten hyvlade bräder, hyvlade bräd- och plankstump samt profilerade lister.

Prisutjämningsavgiften utgör för profilerade lister 3 kronor 20 öre för 100 kilogram utförd vara samt för övriga här omnämnda trävaror 16 kronor för m³ fast mått utförd vara.

Enligt 2 § i 1947 års kungörelse i dess lydelse enligt kungörelsen 1948: 121 skall prisutjämningsavgift icke utgå för varuparti, för vilket jämlikt av Kungl. Maj:t godkänd överenskommelse i stället för prisutjämningsavgift medel skola avsättas i annan ordning.

Såsom angivits i propositionen nr 269/1948 ha under de båda senaste åren gällt överenskommelser mellan bränslekommissionen för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt svenska trävaruexportföreningen, å andra sidan, angående exporten av trävaror av föreningens medlemmar. För trävaror, för vilka exportlicens utfärdades under tiden den 1 april 1948 till den 1 februari 1949, gällde en den 18 mars 1948 dagtecknad överenskommelse, som godkänts av Kungl. Maj:t genom beslut den 19 i samma månad. Enligt

denna överenskommelse skulle den till 500 000 nom. standards beräknade exporten av sågade och hyvlade trävaror (med ett par undantag samma sortiment som prisutjämningsavgiften numera gäller), som komme att i avräkning på 1948 års kontingenter licenseras under tiden till den 1 februari 1949, kvoterats så, att 80 procent komme på trävaruexportföreningens medlemmar. Vid en eventuell ökning av denna exportkvantitet, skulle föreningens andel häri likaledes uppgå till 80 procent. Föreningen förband sig att av sina medlemmar uppbära och till en särskild stiftelse, benämnd stiftelsen Trävaruindustriens konjunkturutjämningsfond, inleverera 75 kronor för varje nominell standard av den export, som ankomme på föreningens medlemmar och för vilken exportlicens beviljades före den 1 februari 1949. De inbetalade medlen skulle enligt överenskommelsen kunna — efter beslut av stiftelsens styrelse, som består av ledamöterna och suppleanterna i trävaruexportföreningens verkställande utskott jämte två statliga ledamöter — disponeras för forsknings- och andra ändamål, som äro av samfällt intresse för trävaruindustrien. I övrigt skulle medlen framdeles fördelas mellan sådana föreningens medlemmar, som inbetalat avgifter till stiftelsen. Sådan fördelning skulle med Kungl. Maj:ts medgivande kunna äga rum, när ändrade konjunkturförhållanden därtill föranleda, men skulle eljest ske med en tredjedel under januari 1951, en tredjedel under januari 1952 och återstoden under januari 1953. Medlen skulle därvid fördelas i proportion till de ifrågakvarande medlemmarnas totala tillverkning av trävaror av ifrågakvarande slag under de tre åren närmast före utbetalningen, dock med vissa möjligheter till jämkning. Kommissionen och föreningen skulle i samförstånd kunna besluta, att annan än medlem av föreningen skall få ansluta sig till överenskommelsen och att därav föranledd jämkning av exportkvot skall ske.

Enligt överenskommelse mellan bränslekommissionen och trävaruexportföreningen den 29 januari 1949 — vilken godkänts av Kungl. Maj:t genom beslut den 4 februari 1949 — har giltighetstiden för överenskommelsen av den 18 mars 1948 förlängts till den 1 mars 1949.

Genom beslut den 4 mars 1949 har Kungl. Maj:t godkänt ett mellan bränslekommissionen och trävaruexportföreningen träffat nytt avtal rörande trävaruexporten och avsättning till konjunkturutjämningsfond. Enligt detta avtal skall den kvantitet sågade och hyvlade trävaror (samma sortiment, för vilka prisutjämningsavgift utgår), som under tiden till den 1 februari 1950 beräknas i avräkning på 1949 års kontingenter bliva licenserade för export, kvoterats så, att 80 procent, dock högst 450 000 standards, komma på föreningens medlemmar. Överenskommelsen motsvarar i övrigt till sin innebörd överenskommelsen av den 18 mars 1948. Avgiftsbeloppet för profilerade lister, vilket sortiment icke var med i den tidigare överenskommelsen, har dock satts till 3 kronor 20 öre för 100 kilogram.

Pappersmassa. Den inhemska handeln och förbrukningen av pappersmassa har hittills icke varit underkastad reglering. Under senare år ha emellertid överenskommelser träffats mellan svenska cellulosa-föreningen och svenska trämasseföreningen, å ena, samt svenska pappersbruksföreningen, å andra sidan, angående leverans till pappersbruk inom riket av vissa kvantiteter pappersmassa för tillverkning av papp och papper för det inhemska behovet, därvid särskilda priser skulle gälla, avsevärt understigande exportpriserna. Senaste överenskommelse härom slöts den 30 april 1948 och avsåg år 1948. De i denna överenskommelse angivna priserna skola enligt statens priskontrollnämnds beslut gälla såsom stoppriser.

Exporten av pappersmassa är underkastad reglering enligt förut omnämnda kungörelse om allmänt exportförbud.

Den 1 april 1947 träffades mellan bränslekommissionen för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt cellulosa-föreningen och trämasseföreningen, å andra sidan, överenskommelser om avsättning till stiftelserna Cellulosa-industriens konjunkturutjämningsfond och Trämasseindustriens konjunkturutjämningsfond av 50 kronor, respektive 20 kronor per ton under tiden till den 1 februari 1948 levererad massa, dock med vissa undantag, bland annat sådan massa, som såldes för att efter förädling användas på den svenska hemmamarknaden. Överenskommelserna förlängdes sedermera för tiden till den 1 mars 1948.

Den 30 april 1948 träffades mellan samma parter liknande överenskommelser, avseende inbetalning av avgifter till berörda stiftelser för massa som levererades för export under tiden 1 mars 1948—31 januari 1949.

Den 13 maj 1948 träffades mellan bränslekommissionen, å ena, samt Kopparfors aktiebolag och Storviks sulfit aktiebolag, å andra sidan, en liknande överenskommelse om avsättning av motsvarande avgift till en särskild stiftelse, benämnd stiftelsen Kopparfors och Storviks fond för konjunkturutjämnande, sociala och skogsförbättrande åtgärder.

Beträffande den närmare innebörden av dessa överenskommelser hänvisas till propositionen nr 269/1948 sid. 8 ff.

Genom beslut den 6 augusti 1948 godkände Kungl. Maj:t en i juli samma år mellan bränslekommissionen för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt aktiebolaget Tegefors verk, å andra sidan, träffad överenskommelse om avsättning av avgifter till stiftelsen aktiebolaget Tegefors fond för konjunkturutjämnande, sociala och skogsförbättrande åtgärder. Denna överenskommelse var av i stort sett samma innebörd som överenskommelsen med Kopparfors aktiebolag och Storviks sulfit aktiebolag.

Såsom närmare anförts i propositionen nr 269/1948 sid. 10 f. förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 8 maj 1948 med stöd av 2 och 13 §§ allmänna förfogandelagen, att Graningeverkens aktiebolag, Sandvikens cellulo-
solaaktiebolag och Utansjö cellulosa aktiebolag eller det eller de av dessa

bolag, som bränslekommissionen bestämde, skulle till pappersbruk i Sverige, som bränslekommissionen anvisade, avstå vissa kvantiteter pappersmassa. Genom beslut den 10 september 1948 förordnade Kungl. Maj:t om sådan ändring av beslutet av den 8 maj, att de kvantiteter pappersmassa, som genom beslutet den 8 maj 1948 skulle avstås till pappersbruk i Sverige, i stället skulle avstås till Kungl. Maj:t och kronan. Tillika föreskrev Kungl. Maj:t bland annat, att ersättning jämlikt allmänna förfogandelagen för pappersmassa, som jämlikt beslutet skulle avstås till kronan, så ock kostnader för beslutets verkställande, skulle förskjutas av bränslekommissionen med anlitande av under händer varande medel, att bränslekommissionen ägde försälja pappersmassan till pappersbruk i Sverige samt att om vid dylika försäljningar inflytande medel skulle understiga vad bränslekommissionen vore skyldig förskjuta, Kungl. Maj:t ville framdeles, efter framställning av kommissionen, besluta angående täckande av sålunda uppkommet underskott.

Den 11 juni 1948 utfärdades kungörelse (nr 293) angående prisutjämningsavgift å pappersmassa av trä, vilken trädde i kraft den 14 i samma månad. Enligt kungörelsen skulle prisutjämningsavgift utgå med följande belopp för ton utförd vara, nämligen 20 kronor för mekanisk massa och 50 kronor för kemisk massa. Prisutjämningsavgift skulle dock icke utgå för varuparti, för vilket jämlikt av Kungl. Maj:t godkänd överenskommelse medel skulle avsättas i annan ordning.

Genom kungörelse den 10 september 1948, nr 634, förordnades, att kungörelsen den 11 juni 1948 skulle upphöra att gälla den 11 september 1948. Genom beslut samma dag bemyndigade Kungl. Maj:t bränslekommissionen medgiva, att förut omförmälda överenskommelser om avsättning av medel till konjunkturutjämningsfonder vid export av pappersmassa finge upphävas i vad avsåge pappersmassa, som exporterades den 11 september 1948 eller senare.

Papp och papper. Den reglering av handeln med och förbrukningen av papper, som gällt under det senaste året, har grundat sig på följande författningar, nämligen kungörelsen den 14 mars 1947 (nr 119) angående beslag å papp och papper samt vissa därav tillverkade varor, kungörelsen den 14 november 1947 (nr 820) angående beslag å garn av papper, m. m., samt kungörelsen den 2 april 1948 (nr 142) angående reglering av handeln med och förbrukningen av papp och papper samt vissa därav tillverkade varor.

Beträffande den tidigare utformningen av pappersregleringen hänvisas till redogörelsen i propositionen nr 269/1948 sid. 12 ff. Genom cirkulär den 12 februari 1948 (nr 615), vilket cirkulär utkom från trycket först den 31 maj samma år, har bränslekommissionen, med upphävande av samtliga tidigare cirkulär, meddelat sammanfattande bestämmelser om pappersregle-

ringen under 1948. Enligt en här given allmän bestämmelse ägde envar, som innehade eller förvärvade vara av ifrågavarande slag fritt förfoga över varan med de i cirkuläret angivna inskränkningarna. Vid försäljning — varmed dock icke avsågs försäljning i detaljhandeln — skulle iakttagas, att för rörelsen tillgängliga kvantiteter så långt möjligt skulle fördelas på de olika kunderna under hänsynstagande till dessas tidigare inköp, såvida ej bestämmelserna i cirkuläret eller framdeles lämnade bestämmelser beträffande vissa köparekategorier eller vissa varuslag föranledde annan fördelning. De sammanlagda leveranserna under en tremånadersperiod finge med vissa undantag ej uppgå till större kvantitet för en och samma köpare än som motsvarade en fjärdedel av den för år 1948 beräknade årskvantiteten. I fråga om finpapper skulle för periodiska publikationer med undantag av dagstidningar, anslutna till svenska tidningsutgivareföreningen, pappersförbrukningen minskas med 50 %, såvida icke bränslekommissionen medgäve mindre reduktion. I fråga om annan användning av finpapper skulle gälla, att företråde skulle givas åt sådant tryck eller sådan förädling, som vore av särskilt samhällsviktig art. Motsvarande bestämmelse skulle gälla för wellpapp-, papp- och kartongemballage och pappersgarn. Inskränkande bestämmelser skulle gälla beträffande tillverkning av bakelse-, tårt- och bärkartonger samt päls-, kapp- och kostymkartonger m. m. ävensom av pappersmanufaktur, avsedd för prydnads- eller dekorationsändamål eller för begagnande ur nöjes- eller förströelsesynpunkt. — Papp eller papper, som utlevererades för export eller försålles på hemmamarknaden för förädling till produkt, som skulle exporteras (exportpapper), finge icke, vare sig som råvara eller i förädlad form, utbjudas eller försäljas för förbrukning inom landet eller här i riket eljest användas. Pappersbruken ägde dock, oberoende av gällande beslag och handelsreglering, att, utöver den kvantitet papp eller papper, som vore avsedd för den inhemska marknaden, efter bränslekommissionens tillstånd i varje särskilt fall leverera exportpapper till följande kategorier köpare, nämligen *dels* tillverkare av emballage, avsett för export eller för förpackning av exportgods, *dels* industri, som exporterade produkt, vari papp eller papper inginge som råvara, *dels* ock företag, som efter förädling exporterade pappersvaror.

I cirkulär den 20 december 1948 (nr 656) har bränslekommissionen — med upphävande av cirkuläret nr 615 — förordnat, att papp, papper eller annan i kungörelsen den 14 mars 1947, nr 119, eller den 14 november 1947, nr 820, omförmäld vara, som vore under beslag, med undantag av tidningspapper, finge fritt levereras från svenska pappersbruk, att envar, som innehade eller förvärvade sådan vara, som finge fritt levereras, ägde att fritt förfoga över varan *samt* att beträffande tidningspapper gällde särskilda överenskommelser med svenska tidningsutgivareföreningen och svenska tidningspappersbrukens förening u. p. a. Dylika överenskommelser ha avslutats den 21 december 1948 resp. den 18 januari 1949.

Papp och papper äro underkastade exportreglering enligt kungörelsen om allmänt exportförbud.

För leverans av papp och papper på den inhemska marknaden till för densamma gällande stoppriser har under år 1948 gällt ett den 13 maj samma år mellan bränslekommissionen och pappersbruksföreningen ingånget avtal, för vars närmare innehåll redogörelse lämnats i propositionen nr 269/1948 sid. 15 f. För 1949 har motsvarande avtal icke kunnat träffas på grund av myndigheternas vägran att medgiva vissa höjningar av berörda stoppriser. Den 24 februari 1949 har dock en preliminär överenskommelse rörande förhållandena på ifrågavarande område träffats med pappersbruken. Närmare redogörelse härför har lämnats i bihang till propositionen nr 72/1949 med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 11 juni 1948 (nr 283) om pappersskatt samt om fortsatt giltighet av förordningen m. m., vartill hänvisas.

III. Prisutjämningsavgifternas användning.

Influtna prisutjämningsavgifter tillföras enligt gällande bestämmelser en inom statskontoret upprättad diversemedelsfond.

Vissa prisutjämningsavgifter, som i det följande omförmälas, skola enligt beslut av Kungl. Maj:t bokföras särskilt inom fonden.

1. Prisutjämningsavgifter som inbetalas för vissa i kungl. brev den 9 maj 1947 (SFS nr 185) omförmälda trävaror av furu eller gran, nämligen av endast bilade eller sågade varor sortimenten plankor, battens, scantlings, bräder, planschetter, s. k. hollandsändar, läkter samt ribbor, kvastkäppämnen, lister o. dyl., vidare stav, endast sågad, samt hyvlade bräder och hollandsändar, skola enligt samma brev bokföras särskilt. Beträffande dispositionen av dessa prisutjämningsavgifter har Kungl. Maj:t i beslut den 6 februari och den 19 mars 1948 förordnat, att de skola överföras till en särskild av statskontoret förvaltd fond, benämnd De mindre sågverkens konjunkturutjämningsfond av år 1948. Delägare i denna fond äro tillverkarna av de trävaror för vilka de till fonden överförda prisutjämningsavgifterna erlagts. För avgörande av frågor om utbetalning av medel ur fonden är tillsatt en särskild nämnd. Medel ur fonden kunna utgå för forsknings- och andra ändamål, som äro av samfällt intresse för trävaruindustrien. Återstående medel ur fonden skola utbetalas till delägarna med $\frac{1}{3}$ under januari 1951, $\frac{1}{3}$ under januari 1952 och återstoden under januari 1953. Om ändrade konjunkturförhållanden därtill föranleda, må dock efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t utbetalning ur fonden till delägarna ske vid tidigare tidpunkt. Till frågan om de grunder, efter vilka fondens medel skola fördelas mellan delägarna, skall Kungl. Maj:t, efter förslag av nämnden, framdeles taga ställning.

Berörda beslut av den 6 februari och den 19 mars 1948 avsågo endast prisutjämningsavgifter för varor, som utförts ur riket med stöd av exportlicens, utfärdad under tiden 20 maj 1947—1 februari 1949. Genom beslut den 4 mars 1949 har Kungl. Maj:t förordnat, att vad i beslutet av den 19 mars 1948 i förevarande hänseende föreskrivits skall gälla *dels* prisutjämningsavgifter för sådana trävaror, som avses i Kungl. Maj:ts beslut den 9 maj 1947, nr 185, och som utföras ur riket före den 15 mars 1949 med stöd av exportlicens, utfärdad efter den 1 februari 1949, *dels ock* tills vidare samtliga de prisutjämningsavgifter, som jämlikt kungörelsen den 9 maj 1947, nr 184, erläggas för trävaror, vilka utföras ur riket efter den 14 mars 1949.

Det sammanlagda beloppet av de intill den 10 mars 1949 till statskontoret influtna prisutjämningsavgifter, vilka enligt vad nu sagts skola tillföras De mindre sågverkens konjunkturutjämningsfond av år 1948 utgör 14 412 734 kronor 72 öre.

2. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 juni 1948 skola jämväl de prisutjämningsavgifter, som inflyta på grund av den samma dag utfärdade kungörelsen angående prisutjämningsavgift å pappersmassa av trä, bokföras särskilt inom fonden. Dessa prisutjämningsavgifter, vilka förutsågos i propositionen nr 269/1948, böra enligt uttalande i samma proposition (sid. 37 f.) disponeras på i huvudsak samma sätt som i överenskommelserna med cellulosaföreningen och trämasseföreningen angivits beträffande avgifterna till konjunkturutjämningsfonderna.

Det sammanlagda beloppet av nu omförmälda prisutjämningsavgifter utgjorde enligt uppgift från statskontoret den 10 mars 1949 904 185 kronor 01 öre.

3. Enligt överenskommelse mellan bränslekommissionen och de av kommissionen godkända köparna av props, vilken överenskommelse godkänts av Kungl. Maj:t genom beslut den 8 mars 1946, skulle avgift efter vissa grunder utgå vid export av props, som producerats före den 1 juli 1946. Genom samma beslut den 8 mars 1946 förordnade Kungl. Maj:t, att dessa avgifter skulle tillgodoföras den hos statskontoret inrättade diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter och där redovisas under särskild rubrik.

På grund av ifrågavarande överenskommelse ha hos bränslekommissionen hittills nedsatts omkring 800 000 kronor, och kommissionen anser sig jämlikt överenskommelsen ha rätt att fordra vissa ytterligare belopp, varigenom det sammanlagda beloppet skulle komma att uppgå till omkring 1 000 000 kronor. Tvist föreligger emellertid här angående tolkningen av överenskommelsen, vilken tvist torde komma att avgöras genom skiljedom.

Ifrågavarande medel stå alltjämt bokförda hos bränslekommissionen och ha icke till någon del inlevererats till diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter.

Hos Kungl. Maj:t ha *svenska propsexportörernas förening* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* gjort framställning rörande dispositionen av ifrågavarande medel.

I framställningen anföres bland annat:

Den mätning sinstitution, kallad S. O. M., som i det följande beröres, måste på grund av nya lagen om virkesmätning omläggas för att överensstämma med lagens föreskrifter.

Organiserandet av mätning förfarandet av rundvirke av olika slag har varit föremål för Kungl. Skogsstyrelsens behandling, och inmätningen av props har underkastats viss reglering i Styrelsens cirkulär nr 25 av den 1 juli 1947.

Mätningen av exporterad props har i äldre tider till stor del legat i händerna på »Custom House Fund» i England, en institution som trots namnet icke är statlig och icke heller står under uppsikt av de engelska myndigheterna. Sedan denna mätning sinstitution kommit i allmänt och grundligt vanrykte för sina mätningar, stiftades för omkring 25 år sedan S. O. M.-institutionen i Sverige och liknande i grannländerna. Denna har sedermera arbetat med gott resultat och vunnit sådant erkännande utomlands, att all export till England, Holland, Belgien m. fl. baserats på S. O. M.-mätning. S. O. M.-institutionen står under uppsikt av handelskamrarna i de trakter där propsexport i allmänhet förekommer.

Inom Skogsstyrelsen är S. O. M.-institutionen föremål för uppmärksamhet och Styrelsen torde hava under övervägande huruvida densamma kunde organiseras på ett annat sätt än för närvarande och eventuellt ställas under Styrelsens uppsikt. Med tanke på att en omläggning alltid medför kostnader, synes det vara angeläget att det kapital som nu finnes tillgängligt kunde disponeras av Styrelsen med tanke på propsmätningens inordnande under de i den nya lagen förutsatta formerna. Jämväl andra åtgärder torde nu eller framdeles kunna bli aktuella, varför medlen borde hos Skogsstyrelsen fonderas så att de eller avkastningen därav kunde disponeras. Medelsbehov kunna lätt uppstå, där det skulle bli alltför tungrott och tidsödande att göra framställning om riksdagsanslag. Vad särskilt exportmätningen beträffar, bör man hålla i minnet att krafter ständigt äro i verksamhet för ett återinförande av Custom House Measure, och i en fallande konjunktur kan det vara erforderligt att S. O. M. har styrka att motstå ett tryck utifrån. Skulle S. O. M. falla, får man räkna med stora mätning förluster för den svenska exporten på grund av att köparna då åter skulle tilltvinga sig mätning efter utlossningen i utländsk hamn. Då dessa mätningar icke utföras på ett sätt som kan ur svensk synpunkt godkännas, komma exportörerna att, liksom före införandet av S. O. M., få vidkännas väldiga förluster på reklamationer för såväl mått som kvalitet.

Framställningen utmynnar i en hemställan, att Kungl. Maj:t ville förordna, att de för propsen influtna exportavgifterna måtte ställas till skogsstyrelsens förfogande att användas för allmänna åtgärder i syfte bl. a. att gentemot importörerna upprätthålla en effektiv mätning sinstitution under skogsstyrelsens kontroll.

Över framställningen har utlåtande avgivits av *skogsstyrelsen*, som finner det i framställningen framlagda förslaget i princip möjliggöra en lämp-

lig användning av medlen. Det allmänna borde icke undandraga sig att på lämpligt sätt deltaga i förvaltningen av ifrågavarande medel, när det påkallades av den å vilkas vägnar förvaltningen skulle ske, och styrelsen vore för egen del beredd att taga den del i förvaltningen, som lämpligen borde uppdragas åt styrelsen. Vid användningen av medlen i fonden, som lämpligen borde benämnas propsexportfonden, borde lämnas så stor frihet som möjligt, och om särskilda skäl därtill föranledde borde även fondens kapital få tagas i anspråk. För organisationen av propsmätningen enligt 1947 års virkesmätningsslag hade skogsstyrelsen hållit överläggningar med handelskamrarna och representanter för propsexportörerna och de närmast berörda virkesmätningsslagföreningarna, varvid man i princip enat sig om att mätningen av exportprops borde handhas av virkesmätningsslagföreningarna med användande av propsmätare, som borde auktoriseras av vederbörande handelskammare. Denna organisationsomläggning borde icke i och för sig föranleda ökade mätningsskostnader. Dessa kostnader borde liksom i fråga om annat virke erläggas av köpare eller säljare av virket. Däremot syntes i samband med mätningen kunna uppkomma vissa, relativt icke obetydliga utgifter, som skäligen ej kunde täckas genom avgifter på mätningen. Skogsstyrelsen anför härom bl. a.:

Beträffande en sådan exportvara som props är det för exportörerna av framträdande betydelse, att förtroendet för mätningssystemet hos de utländska importörerna bibehålles. Anspråk från dessa om ändring i gällande instruktioner kunna framkomma tid efter annan. Med hänsyn härtill torde det vara av värde, om representanter för dem som verkställa inmätningen av exportprops och dem som övervaka denna inmätning och utfärda föreskrifter för densamma beredes tillfälle att vid besök i importlandet närmare taga del av de önskemål, som köparna och framförallt de slutliga förbrukarna av propsen anse sig höra framställa. För att möjliggöra dylika besök erfordras tillgång på särskilda medel; den föreslagna fonden borde lämpligen kunna användas bl. a. härför.

Även bortsett från köparnas önskemål kan det vara lämpligt att tid efter annan göra undersökningar för att få fram mest ändamålsenliga mätningssystem. Jämväl på andra områden erfordras undersökningar för att underlätta exporten. Styrelsen vill som exempel härpå nämna undersökningen för att få fram riktiga beräkningsmetoder att bestämma vikten av props; detta är av betydelse bl. a. för att fastställa riktiga fraktavgifter vid järnvägs transporter. Bekostandet av dylika och liknande undersökningar bör kunna ske genom användandet av fondens medel.

I händelse av reklamation och missnöje med i Sverige utförd mätning kan det under vissa förhållanden — icke minst på grund av angelägenheten att bibehålla förtroendet för den svenska mätningen — vara av värde att få kontrollmätning utförd i importlandet av särskilda kontrollanter. En dylik kontrollmätning bör skäligen icke belasta mätningsskostnaderna. Även för en sådan utgift skulle ett disponerande av exportavgiftsmedlen bliva av betydelse.

Exportörernas krav på specialutbildade mätare för handhavandet av exportpropsmätningen torde motivera, att de extra kostnader som må uppkomma för specialutbildning av ett antal propsmätare icke belastar virkes-

mätningföreningarna. Man torde härvid få räkna med att tid efter annan särskilda kurser för sådant ändamål måste anordnas hos de virkesmätningföreningar, som handha exportpropsmätningen för att successivt nyrekrytera mätarpersonalen. Kostnaderna för dylika kurser synas icke lämpligen böra belasta själva propsmätningen utan böra gäldas av propsexportfonden.

Skogsstyrelsen anför slutligen, att sålunda angivna och möjligen andra fall, då mätningssystemet skulle föranleda särskilda medelsbehov, sannolikt skulle taga i anspråk endast en del av den ifrågasatta fondens avkastning. Därför ansåge styrelsen, att vid en eventuell fondering av ifrågavarande exportavgiftsmedel användningen icke borde begränsas till att avse endast bestridandet av vissa kostnader, föranledda av inmätningen. Syftet borde emellertid vara att bibehålla och underlätta en ur landets synpunkt önskvärd export av props. Härvid kunde exempelvis behov uppkomma att erhålla information rörande utländska prisnoteringar och av annan handelsstatistisk art, som icke lämpligen kunde stå en enskild exportör till buds. Inhämmande och bearbetande av sådant material medförde ej oväsentliga kostnader. Även ändamål av annan natur, t. ex. tekniska undersökningar av olika slag, kunde tänkas ifrågakomma.

Beträffande övriga till diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter influtna avgifter må följande anföras. Såsom framgår av redogörelsen å sid. 17 i propositionen nr 269/1948 hade före nämnda propositions avlåtande för olika ändamål disponerats medel ur diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter om sammanlagt 38 553 000 kronor. I enlighet med riksdagens beslut i anledning av propositionen har därutöver för särskilda i propositionen omförmälda ändamål enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 juni 1948 disponerats sammanlagt 8 110 000 kronor. Ytterligare har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1948 för subvention av import av trävaror från Finland ur fonden anvisats högst 1 000 000 kronor.

Enligt uppgift från statskontoret kvarstå av medel i diversemedelsfonden, vilka icke av Kungl. Maj:t disponerats för något ändamål och beträffande vilka Kungl. Maj:t ej heller meddelat beslut, att de skulle bokföras särskilt, den 15 mars 1949 sammanlagt 1 553 372 kronor 87 öre. Härav äro emellertid — på sätt angivits i propositionen 285/1947 — 290 000 kronor avsedda för föreningen för växtförädling av skogsträd att användas för vissa byggnadsarbeten för föreningens filial i Brunsberg i Värmlands län samt 425 000 kronor avsedda för att täcka vissa engångskostnader för en utbildningsanstalt för sågverksindustrien vid Strömsnäs sågverk i Västernorrlands län. Vidare torde cirka 375 000 kronor komma att tagas i anspråk för restitution av vissa prisutjämningsavgifter till Danmark i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 30 augusti 1946. Å andra sidan torde av de belopp om tillhoppa högst 8 050 000 kronor, som beviljats för subvention av import av finska trävaror, omkring 2 500 000 kronor icke behöva tagas i anspråk för bestridande av subventionskostnader enligt hittills meddelade beslut. Det

till förfogande stående beloppet i fonden kan därför för närvarande beräknas till (1 553 372: 87 — 290 000 — 425 000 — 375 000 + 2 500 000 =) i runt tal 2 963 000 kronor.

Såsom anförts i propositionen nr 49/1949 angående anslag till vissa byggnadsarbeten å Bogesunds egendom ha *domänstyrelsen* samt *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* hemställt om anslag å 125 000 kronor för anläggande å nämnda egendom av ett trädarkiv. Närmare redogörelse för framställningens innehåll i detta hänseende har lämnats å sid. 5 ff. i berörda proposition. I framställningen har föreslagits, att kostnaderna för anläggande av trädarkivet skulle — med hänsyn till trädarkivets stora betydelse för skogsnäringen — utgå från diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter.

Departementschefen har i propositionen anført, att inrättandet av trädarkivet torde få anses vara en åtgärd av sådan beskaffenhet, att kostnaderna därför borde kunna bestridas ur diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter. Något anslagsbelopp för detta ändamål har icke upptagits i propositionen.

Jämväl i övrigt föreligga åtskilliga framställningar om anslag ur diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter.

1. Underlättande av den eftersläpande skogliga reproduktionen jämte närstående ändamål. *Skogsstyrelsen* har hos Kungl. Maj:t hemställt, att ännu odisponerade medel i diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter måtte i sin helhet ställas till skogsstyrelsens förfogande för användning enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande i första hand till underlättande av den eftersläpande skogliga reproduktionen jämte densamma närstående ändamål.

Skogsstyrelsen hänvisar till en början till att skogsstyrelsen år 1946 hemställt om ett belopp av 15 miljoner kronor för återuppbyggnad av skogsbeståndet men att 1947 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag beslutat att för skogsvårdande ändamål reservera 12 miljoner kronor, varav omkring 10 miljoner kronor torde komma att falla på den skogliga återuppbyggnaden. Vidare åberopar skogsstyrelsen ett uttalande av riksdagens revisorer i berättelsen för budgetåret 1946/47, där revisorerna förordade, att ännu odisponerade medel av prisutjämningsavgifterna skulle reserveras för skogsreproduktionen, ävensom statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 153/1948, vari statsutskottet anført, att icke minst med hänsyn till skogshandlingens ytterst betydelsefulla roll ur exportsynpunkt omedelbara åtgärder i största möjliga utsträckning syntes böra vidtagas för skogsvårdens effektivisering och skogsproduktionens höjande, samt att utskottet funne vad revisorerna uttalat rörande användningen av ännu ej disponerade prisutjämningsavgifter vara förtjänt av särskild uppmärksamhet.

Skogsstyrelsen framhåller, att avsättningen till diversemedelsfonden be-

gränsats till en obetydlighet av vad som ursprungligen varit fallet samt fortsätter:

För skogsindustrierna har under åren 1947 och 1948 i stället givits möjligheter till betydande fondering av ifrågavarande avgifter. Av dessa tillföres därjämte på grund av gällande överenskommelser bland annat skogsbruket en mindre del genom avsättning från massaindustrien till länsfonder, vilket skett i huvudsak under tiden maj—augusti 1948. Enligt stadgarna för skogsindustriernas konjunkturutjämningsfonder kan bidrag utgå bland annat till forskning och andra ändamål av samfällt intresse för industrien. Teoretiskt sett skulle sålunda härigenom kunna understödjas åtgärder, som på lång sikt gagnade skogsindustriernas råvaruförsörjning. Skogsstyrelsen anser sig dock icke kunna hysa förhoppningar om att några medel på denna väg komma att tillföras skogsbruket.

Det finnes därför enligt ämbetsverkets mening så mycket större skäl att med återstoden av disponibla prisutjämningsmedel förstärka den tidigare reservationen för skogsvårdande ändamål, helst som det av skogsstyrelsen den 2 oktober 1946 begärda beloppet blivit nedsatt från 15 till 10 miljoner kronor.

Styrelsen avser icke att härmed föreslå ett understöd av nya användningsområden inom skogsbruket. Det förestående, omfattande återuppbyggnadsarbetet i skogarna, vilket i viss mån kräver en måhända kostsam rationalisering, innebär nämligen i sig självt tillräckliga motiv för en ytterligare tilldelning av medel att användas i huvudsak på det sätt styrelsen i tidigare sammanhang föreslagit. Det torde emellertid vara lämpligt att vid en förstärkning av hittills reserverade medel utvidga användningsområdet såtillvida, att i varje fall en mindre del av det tillskjutna kapitalet finge användas till skogsreproduktionen närstående ändamål även utanför den egentliga skogsvårdsstyrelseverksamheten. Som exempel på ett sådant kan nämnas Jordbrukarungdomens förbunds framställning om bidrag till skoglig klubbverksamhet, vilken i underdånigt utlåtande den 14 december 1948 tillstyrkts av ämbetsverket. Likaså kan den mera försöksmässigt bedrivna mekaniseringen av vissa återväxtfrämjande arbeten vara förtjänt av stöd. Styrelsen finner vidare angeläget att — som riksdagens revisorer påpekat — skogsvårdsgårdarna finge iståndsättas och bättre utrustas för sitt ändamål. Det är nämligen i första hand å dessa, som återuppbyggnadens huvudverksamhet kommer att äga rum.

2. **Specialbearbetning av observationsmaterial från statens skogsforskningsinstitutets fasta försöksytor.** *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* har hemställt, att ur hittills icke disponerade medel av diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter måtte till bestridande av kostnaderna för en specialbearbetning av observationsmaterialet från skogsforskningsinstitutets fasta försöksytor samt trakter å försöksparkerna anvisas ett belopp av 150 000 kronor.

I framställningen anföres:

Vid statens skogsforskningsinstitut har sedan år 1902 ett stort antal fasta försöksytor anlagts och behandlats enligt olika principer beträffande gallringsform och gallringsstyrka. De vid institutet hittills utförda undersökningarna över skogsbeståndens massa- och värdeproduktion ha baserats

på mätningresultat från dessa försöksytor. Observationerna ha medelst vid institutet utvecklade matematisk-statistiska arbetsmetoder utnyttjats till härledning av allmänna tillväxtfunktioner, och på grundval av dessa ha därefter produktionsstabeller upprättats för huvudträdslagen tall och gran.

De fasta försöksytornas betydelse är emellertid därmed icke uttömd. De utgöra individuella exempel på beståndsutvecklingen under olika yttre betingelser och vid ett känt huggningsprogram, vilkas värde ur den praktiska skogsskötselns synpunkt måste skattas mycket högt, då flera av ytorna reviderats ungefär vart femte år under snart ett halvt sekel. Emedan försöksytorna därjämte i allmänhet förlagts i närheten av vägar i skogligt intressanta trakter och bestånd, utgöra de synnerligen goda demonstrationsobjekt vid exkursioner och i samband med skoglig propagandaverksamhet. Särskilt torde böra framhållas att försöksytorna väl lämpa sig som demonstrationsobjekt och åskådningsmaterial, då det gäller att belysa den med hänsyn till skogsvårdslagen betydelsefulla gränsdragningen mellan »utvecklingsbar» och »icke utvecklingsbar» skog.

I framställningen anföres vidare, att observationsmaterialet från försöksytorna för att kunna utnyttjas måste underkastas en specialbearbetning individuellt för varje yta utanför produktionsforskningens egentliga arbetsprogram. Denna bearbetning förutsatte, att den räknetekniska personalen vid institutets skogsavdelning temporärt utökades. Specialbearbetningen skulle omfatta 2 225 revisioner av 790 provytor och 991 revisioner av 477 trakter å försöksparkerna. Då varje revision krävde tre arbetsdagar för ett räknebiträde, toge specialbearbetningen en tid av 9 648 dagar i anspråk. Arbetskostnaden uppginge till i runt tal 137 000 kronor, vartill komme kostnader för blanketter och annan materiel samt oförutsedda omkostnader.

Styrelsen fortsätter:

För utvidgad forskning och anskaffning av viss instrumentutrustning har för skogsforskningsinstitutets räkning avsatts medel från diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter. Enligt planen för denna utvidgade forskning skall densamma omfatta studier av skogsträdens morfologiska typer, föryngringsundersökningar, proveniensstudier, studier av främmande trädslag samt undersökningar av markens näringsförhållanden. Härav torde framgå att den nu ifrågasatta specialbearbetningen icke kan hänföras till någon av de undersökningar, för vilka medel från diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter hittills reserverats. Ej heller rymmes den inom ramen för skogsforskningsinstitutets ordinarie stat. Vid sådant förhållande synes det nödvändigt, att medel för bearbetningen beviljas i särskild ordning, om densamma skall kunna komma till stånd. Med hänsyn till bearbetningens stora och omedelbara betydelse för det praktiska skogsbruket och det erforderliga beloppets karaktär av engångsutgift torde härvid diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter kunna anlitas. Trots bearbetningens stora aktualitet synes av organisatoriska skäl tiden för densammans fullgörande böra utsträckas till tre år.

I utlåtande över framställningen har skogsstyrelsen anfört:

Den här avsedda bearbetningen av ett sedan länge hopsamlat material måste anses höra till forskningsinstitutets ordinarie arbetsuppgifter, för

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1949. I saml. Nr 178.*

vilka medel normalt borde anvisas på institutets stat. Då så icke blivit fallet — av skäl varom skogsstyrelsen saknar kännedom — och under förutsättning att så icke heller i detta sammanhang kan bliva fallet, vill styrelsen icke motsätta sig anslag för ändamålet från odisponerade prisutjämningsmedel särskilt med hänsyn till den stora betydelsen av att den föreslagna bearbetningen omedelbart kommer till stånd. Vid bifall till framställningen vill skogsstyrelsen emellertid hävda den uppfattningen, att medelstilledningen bör betraktas som ett engångsanslag för avhjälpande av den uppkomna eftersläpningen inom detta för den praktiska skogsskötseln viktiga forskningsområde. För den framtida fortlöpande bearbetningen av dessa provyterresultat bör sålunda enligt ämbetsverkets mening medel ovillkorligen anvisas på forskningsinstitutets stat.

Skogsstyrelsen har i underdånig framställning den 18 december 1948 anhållit att återstoden av odisponerade prisutjämningsmedel skulle ställas till förfogande för den skogligen återuppbyggnaden. Styrelsen har emellertid i framställningen antytt att möjlighet även borde finnas för understöd av skogsproduktionen närstående ändamål även utanför den egentliga skogsvårdsstyrelseverksamheten. Vid sådant förhållande och under ovannämnd förutsättning får skogsstyrelsen tillstyrka att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för bifall till institutets framställning och sålunda föreslå riksdagen att avsätta medel för ändamålet antingen direkt eller — vid bifall till skogsstyrelsens framställning den 18 december 1948 — av de medel, som ställas till skogsstyrelsens förfogande.

Statskontoret har förklarar sig sakna förutsättningar att bedöma vikten för skogsnäringarnas del av ifrågakvarande specialbearbetning.

3. Bidrag till föreningen Skogsarbeten till fortsatt bedrivande av verksamheten på det skogligen rationaliseringsområdet. *Föreningen Skogsarbeten* har hos Kungl. Maj:t anhållit, att för det fortsatta bedrivandet av sin verksamhet på det skogligen rationaliseringsområdet erhålla ett anslag ur nu disponibla, ofördelade prisutjämningsmedel om 200 000 kronor för år under loppet av den femårsperiod, för vilken dess nu gällande organisations- och arbetsplan är fastställd, eller med det högre belopp som kunde finnas skäligt med hänsyn till att verksamheten ej kommer att upphöra efter denna femårsperiod utan med säkerhet kommer att fortgå, även om detaljerat arbetsprogram ej nu är uppgjort.

I framställningen framhåller föreningen, att föreningen i samarbete med domänstyrelsen bedrive en omfattande verksamhet vid en särskilt organiserad arbetsstudieavdelning, benämnd »Föreningen Skogsarbetens och Kungl. domänstyrelsens arbetsstudieavdelning. S. D. A.» Verksamheten avsåge att nå fram till en allmän rationalisering av skogsbruket inom i första hand föreningens verksamhetsområde i Norrland och Dalarna. Den vore givetvis i viss utsträckning av intern art, syftande till service bland medlemsföretagen. I det läge, den skogligen arbetsläran för närvarande befunne sig, hade det emellertid i stor utsträckning varit forskande uppgifter, som upptagits till behandling. Resultaten av denna forskning delgäves i största möjliga utsträckning öppet och komme härigenom skogsbruket som helhet till godo.

Föreningen åberopar en framställningen närsluten P. M. angående arbetsstudieavdelningen, dess organisation och arbetsuppgifter samt en arbetsplan för arbetsstudieavdelningen för femårsperioden 1948—1953.

Föreningen anför vidare:

Avdelningens verksamhet har, som sagt, fått stor allmän betydelse för skogsbruket i dess helhet och för av detsamma beroende befolkningskategorier inom hela det betydande arbetsfält, den har att betjäna. Skogsarbetarna kunna med ledning av resultaten från vår forskning i väsentliga punkter förbättra sina arbetsmetoder. De få tillgång till förbättrad verktygsutrustning. Genom avdelningens propaganda fördjupas jämväl deras kunskap i verktygens rätta vård. Allt detta medför förbättrade arbetskomster. Skogsarbetarna äro ej i samma utsträckning som industriarbetarna bundna vid visst företag utan förflytta de sig i stor utsträckning dels mellan våra medlemsföretag inbördes, dels mellan dessa företag och enskilda skogsägare. Detta medför spridning av vunna erfarenheter ut över hela arbetsområdet. De komma även det enskilda smärre skogsbrukets arbetare till nytta. Men även ägarna till de smärre enskilda skogsfastigheterna nås i stor utsträckning av vår verksamhet. De äro i stor utsträckning anställda som körare hos våra medlemsföretag. Vår propaganda kan därför snabbt tränga vidare även till dessa befolkningsgrupper till förmån för det allmänna resultatet av deras egna skogsbruk.

Den rationalisering av skogsarbetet, som vår verksamhet åsyftar, medför givetvis, att arbetskraften inom skogsbruket kan utnyttjas på effektivast möjliga sätt. Härigenom motväges den minskning i möjligheten att framskaffa största möjliga kvantitet råvara ur våra skogar, som knappheten på arbetskraft förorsakar.

I ärendet har yttrande avgivits av *styrelsen för fonden för skoglig forskning*, som anför, att verksamheten i fråga i stor utsträckning avsåge en allmän rationalisering av skogsbruket och att man kunde förvänta, att den fortsatta verksamheten kunde bliva av sådan betydelse för skogsnäringen, att dess understödjande med medel av influtna prisutjämningsavgifter vore väl motiverad. Styrelsen framhåller därför som sin uppfattning, att hinder icke borde möta, att anslag ur prisutjämningsavgiftsmedlen utginge för ifrågavarande verksamhet med förslagsvis 200 000 kronor per år under fem år, under förutsättning att verksamheten bedreves i huvudsak enligt de angivna riktlinjerna i nära kontakt med representanter för olika berörda intressen och att de forskningsresultat, som vunnes, ställdes till allmänt förfogande.

4. *Bidrag till Jordbrukare-ungdomens förbund för skogsklubbsverksamhet.* *Styrelsen för Jordbrukare-ungdomens förbund* har hos Kungl. Maj:t hemställt, att för igångsättande av försöksverksamhet med klubbarbete inom skogsbruket under tiden 1 november 1948—31 oktober 1951 anslag ur diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter måtte beviljas med 49 600 kronor för vart och ett av de angivna verksamhetsåren samt för år 1948 ett tilläggsanslag å 4 480 kronor för utgivande av en handbok med studieplan till ledning för deltagarna i verksamheten.

Styrelsen har — med förmålan att styrelsen år 1947 sökt bidrag av lotterimedel till ifrågavarande verksamhet men att ansökningen icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd — till stöd för sin nu förevarande ansökan anfört bland annat följande:

Under den tid, som förflutit sedan styrelsens första hemställan i ärendet, har utvecklingen inom skogsvården tillfullo bekräftat de farhågor beträffande våra skogars tillstånd och vård, som däri framskyntade. En betydande brist på såväl skogsodlingsmaterial som arbetskraft synes sålunda för närvarande allvarligt försvåra utnyttjandet av det stigande intresse bland våra skogsägare för skogligt restaureringsarbete, som under senare år kunnat förmärkas. Här måste enligt styrelsens uppfattning krafttag göras för att mobilisera de resurser, som äro erforderliga.

Styrelsen hävdar, att ehuru bristen på arbetskraft inom jordbruket framtvingar ett utnyttjande av barn och ungdom i förvärsarbetet, som är ägnat inge betänkligheter, goda möjligheter torde finnas till mobilisering av ungdom för det skogliga återuppbyggnadsarbetet. En ungdomsverksamhet inom skogsbruket bör nämligen i hög grad kunna ges en stimulerande och ur personlighetsutvecklande synpunkt värdefull utformning, varför ungdomens fritid i viss utsträckning torde kunna användas härför. I detta hänseende torde en sådan verksamhet kunna jämföras med den i en modern arbetskola bedrivna.

Styrelsen åberopar bland annat en instruktion för skogsklubbarna, i vilken såsom lämpliga arbetsuppgifter framhålles insamling av kottar, anläggning av plantskola och skolning av plantor för skogsvårdsstyrelsens räkning, röjning, skogsplantering och frösådd, anordnande för klubbungdomen av tävlingar inom skogsbruket samt anordnande av studiecirklar och kurser på skogsvårdens område för ungdom i klubbåren.

Enligt styrelsen skulle kostnaderna för verksamheten komma att i huvudsak omfatta utgifter för anordnandet av kurser för lokala ledare av ungdomsverksamheten inom skogsbruket, anställande av särskilda instruktörer för densamma samt utarbetande av erforderligt instruktionsmaterial.

I framställningen ha de årliga kostnaderna angivits till sammanlagt 17 300 kronor för 10 instruktionskurser om 3 dagar, envar med 40 deltagare, 28 800 kronor för 3 ungdomsinstruktörer för klubbarbete inom skogsbruket samt 3 500 kronor övriga kostnader (premier och priser samt centrala administrationskostnader). Därutöver kommer engångskostnad för utarbetande av handbok samt studieplan 4 480 kronor.

Skogsstyrelsen har i avgivet yttrande över framställningen tillstyrkt att anslag ur prisutjämningsavgiftsmedlen för tiden 1949—1952 om tillhoppa 153 000 kronor anvisas Jordbrukare-ungdomens förbund att användas till klubbarbete inom skogsbruket enligt en av förbundet upprättad detaljerad plan, som Kungl. Maj:t framdeles kan godkänna. Styrelsen understryker härvid vikten av att landsbygdens ungdom redan på ett tidigt stadium intresseras för och blir förtrogen med skogsvårdens mest grundläggande uppgifter, samt tillägger, att då skogsbruket i vårt land stode inför nöd-

vändigheten av att genomföra ett återuppbyggnadsarbete av mycket stor omfattning, varvid arbetskraften torde utgöra en reglerande faktor, även ungdomarnas direkta arbetsinsats finge anses betydelsefull i sammanhanget.

5. **Bidrag till föreningen Skogs- och lantbruksfilm för framställning av skogsfilmer.** Genom beslut den 26 juni 1948 föreskrev Kungl. Maj:t, att inom diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter skulle avsättas bland annat 100 000 kronor för bidrag till framställning av skogsfilmer för att i den mån Kungl. Maj:t därom meddelade särskilt förordnande användas till ändamålet samt anbefallde skogsstyrelsen att, efter vederbörandes hörande och med iakttagande av vad som anförts i propositionen nr 269/1948, inkomma med förslag till närmare föreskrifter rörande dispositionen av de sålunda avsatta medlen.

Föreningen Skogs- och lantbruksfilm har hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med föreslagen produktionsplan för skogsfilmer måtte av prisutjämningsavgiftsmedel under budgetåret 1950—51 anvisa ett belopp av 100 000 kronor för framställning av undervisningsfilmer på det skogliga området.

Föreningen framhåller, att med stöd av det av riksdagen anvisade anslaget komme att under innevarande år framställas fyra skogsfilmer, representerande olika ämnen och avsedda att fylla omedelbara behov av undervisning och upplysning på det skogliga området, därav två större upplysnings- och propagandafilmer, vilka vände sig till en större allmänhet, resp. skogsägarna, samt två undervisningsfilmer på det tekniska och sociala området. Enligt de nu vunna erfarenheterna förelåge stort behov av att utan avbrott kunna fullfölja framställningen av ytterligare 6 undervisningsfilmer. För detta ändamål vore det synnerligen angeläget att minst tidigare äskade belopp redan innevarande år kunde ställas till föreningens förfogande. Det vore i så fall föreningens avsikt att i denna filmserie belysa forsknings- och försöksverksamheten samt ytterligare tekniska frågor enligt följande:

1. Skogsforskningsinstitutet och dess verksamhet.
2. Skogsträdsodlingen vid Ekebo och andra platser i landet.
3. Rationell bekämpning mot skadegörare i skogen.
4. Omföring av vanhävdad mark till skogsmark.
5. Riktig sågning och rationell virkesvård.
6. Maskinen i skogsbrukets tjänst — mekanisering av större skogsbruk.

Skogsstyrelsen har i utlåtande över framställningen — med förmålan att det av riksdagen anvisade beloppet ännu ej utanordnats, att den med anslaget sammanhängande filmproduktionen visserligen hade påbörjats men att någon större erfarenhet rörande verkningarna av stödet från det allmänna därmed ännu icke kunnat vinnas, såvida man ej dit ville räkna, att föreningen kunnat lägga upp ett bestämt produktionsprogram — anfört, att skogsstyrelsen, som fortfarande ansåge angeläget, att filmen i större

utsträckning än hittills toges i skogsbrukets tjänst, ville ifrågasätta, huruvida nya medel redan nu borde anvisas för ändamålet utan avvaktan på resultatet av den planerade filmproduktionen. Om skogsstyrelsens framställning om ytterligare tilldelning av pristutmättningsmedel vunne beaktande, såge skogsstyrelsen däremot intet hinder för att behovet av medel för framställning av skogsfilm, som tjänade återuppbyggnadens propaganda-, undervisnings- och instruktionsverksamhet, kunde tillgodoses inom den uppskisserade ramen för dessa medels användning.

6. Ytterligare anslag till Föreningen för växtförädling av skogsträd för bestridande av kostnaderna för vissa byggnader vid föreningens filial i Brunsberg i Värmlands län. I propositionen nr 285/1947 har föredraganden tillstyrkt, att högst 290 000 kronor ur pristutmättningsavgiftsmedlen finge användas till en ny institutionsbyggnad och föreståndarbostad vid Föreningens för växtförädling av skogsträd mellansvenska filial i Brunsberg i Värmland. Riksdagen hade inlet att erinra mot förslaget, men beloppet har ännu icke utanordnats av Kungl. Maj:t.

Föreningen har nu hos Kungl. Maj:t — med förmälan att det av riksdagen godkända anslagsbeloppet visat sig otillräckligt för ändamålet — hemställt, att ur diversemedelsfonden för pristutmättningsavgifter erforderligt tilläggsanslag måtte beviljas föreningen för täckande av de engångskostnader, som sammanhängde med uppförande av institutionsbyggnad samt personal- och föreståndarebostäder vid Brunsbergs-filialen.

Föreningen anför, att till grund för föreningens tidigare framställning legat av föreningens styrelse godkända ritningar och kostnadsförslag, slutande på inalles 290 000 kronor. Ritningarna hade emellertid underkänts av byggnadsstyrelsen och ny arkitekt hade efter byggnadsstyrelsens anvisningar måst anlitas. I stället för en byggnad måste nu två byggnader, en institutionsbyggnad och en personalbostad uppföras, vilket måste betyda väsentligt ökade byggnadskostnader. När de nya ritningarna och byggnadsbeskrivningarna förelegat i godkännbart skick, hade föreningens utgifter för enbart arvoden stigit till 40 000 kronor. Vid infordrandet av entreprenadanbud hade de lägsta anbuden kommit att uppgå till 629 235 kronor, varav för institutionsbyggnad med klängnings-, konditionerings- och kylaggregat 394 735 kronor, för personalbostad 138 000 kronor och för föreståndarbostad 96 500 kronor. För samtliga de för Brunsbergsfilialens fortsätta verksamhet och utveckling så välbehövliga och betydelsefulla nybyggnaderna erfordrades sålunda utöver de tidigare beviljade 290 000 kronor ytterligare 339 235 kronor, vartill med nödvändighet komme förut angivna arvoden på 40 000 kronor. Vid byggnadsritningarnas och kostnadsberäkningarnas slutliga utformande hade all rimlig sparsamhet iakttagits. I enlighet med de av byggnadsstyrelsen godkända ritningarna, för vilka byggnadstillstånd beviljats den 1 september 1948, skulle föreningens nuvarande önskemål i fråga om Brunsbergsfilialens iordningställande bliva fullt tillgodosedda. Enbart nybyggnad av institutionsbyggnad i enlighet med av

byggnadsstyrelsen godkända ritningar krävde ett tilläggsanslag till tidigare beviljade 290 000 kronor av 104 375 kronor, vartill komme ofrånkomliga arvoden på 40 000 kronor, eller summa tilläggsanslag i runt tal 145 000 kronor.

I en senare framställning har föreningen preciserat sitt äskande om tilläggsanslag till 380 000 kronor för hela anläggningen och 150 000 kronor, för den händelse endast anslag till ny institutionsbyggnad skulle kunna beviljas. Föreningen har därvid bland annat anfört, att det vetenskapliga arbetet och laboratoriarbetet för närvarande bedreves i lokaler, som inrymdes i en Billeruds aktiebolag tillhörig äldre, för bostadsändamål helt avsedd byggnad. Berörda lokaler vore för det vetenskapliga arbetet otidsenliga och hindersamma. För föreningens verksamhet vore det utomordentligt angeläget, att moderna forsknings- och laboratorietrymmen erhöles. Föreningen funne det därför i första hand viktigt, att ny institutionsbyggnad kunde uppföras.

Styrelsen för fonden för skoglig forskning har i yttrande över föreningens framställning såsom sin uppfattning framhållit, att, därest medel funnes tillgängliga av odisponerade prisutjämningsavgifter, tilläggsanslag lämpligen borde kunna utgå till föreningen på sådant sätt, att engångskostnaderna för uppförande av erforderliga byggnader till Brunsbergsfilialen bleve täckta. Därvid har tillika överlämnats ett yttrande i ärendet av *statens skogsforskningsinstitut*, som därvid — oaktat den av föreningen vid Brunsbergsfilialen bedrivna verksamheten otvivelaktigt vore mycket betydelsefull och värd allt stöd — tillstyrkte bifall till föreningens medelsäskanden endast under förbehåll, att därigenom handläggningen av styrelsens för skogshögskolan och skogsinstitutet framställning om anslag dels av statsmedel, dels av prisutjämningsmedel till ett försöksfält vid Bogesund icke oförmånligt påverkades.

7. Bidrag till Uddeholms lantushållsskola. *Styrelsen för Uddeholms lantushållsskola* i Nygård, Ekshärad, har i framställning till chefen för folkhushållningsdepartementet hemställt, att av prisutjämningsmedlen måtte till en för stödjande av lantushållsskolan bildad stiftelse överlämnas ett belopp av 520 000 kronor, närmast avsett för om- och tillbyggnad av skolan.

Styrelsen anför, att skolan, som vore belägen i övre Klarälvsdalen vid Nygård i Ekshärads socken på fastigheten Älvbäck 1², som för ändamålet vederlagsfritt upplåtits av Uddeholms aktiebolag, hade årliga anslag från Värmlands läns hushållningssällskap, Värmlands läns landsting, vissa kommuner i Värmland, Uddeholms aktiebolag och Wærnska gåvomedelsfonden, varjämte statsbidrag utginge till avlönings- och driftskostnader. Skolans syfte vore att utbilda husmödrar för landsbygdens hem. Undervisningen hade hittills omfattat två kurser varje år med 22 elever i varje. För yrkesutbildningen disponerade skolan ett mindre jordbruk av den storlek, som vore vanlig i skogsbygden. Driften vid detta hade numera så avpassats efter nutida krav, att jordbruket kommit att framstå som en förebild för övriga

inom orten. Motsvarande gällde i viss mån beträffande den till skolan hörande trädgården. Emellertid framstode det nu som ett oavvisligt behov att ordna med bättre lokaler för skolan. För att hålla undervisningen och även förläggningen på en önskvärd nivå fordrades en genomgående modernisering av byggnaderna. Härtill komme, att skolan behövde utvidgas dels för att uppnå driftsekonomisk storlek och dels för att kunna mottaga det stegrade antalet inträdessökande. Det hade framstått såsom den lämpligaste lösningen, att skolans fortsatta verksamhet överlämnades till en stiftelse, vilken finge anskaffa medel för skolans om- och tillbyggnad, vilken kostnadsberäknats till 520 000 kronor enligt 1948 års prisnivå. Nämnda belopp kunde skolan icke påräkna vare sig från Uddeholms aktiebolag eller de övriga institutioner, som hittills beviljat skolan anslag. Styrelsen fortsätter:

Skolans undervisning riktar sig till en befolkning, som har skogsbruket som huvudnäring. Inom skolans verksamhetsområde i norra Västergötland domineras skogsbruket av några trävaruexporterande företag, varav Uddeholms aktiebolag torde vara det största. Enligt oss lämnad upplysning har nämnda bolag under åren 1945 och 1946 till statsverket inbetalat i det närmaste 1,7 miljoner kronor för exporterade sågade trävaror. Det synes oss naturligt och lämpligt, att en väsentlig del av de från skogshandlingen i norra Västergötland härflytande prisutjämningsmedlen kunde återgå till byggen för att där användas för ett syfte, som komme tillgodo såväl denna näringsslag som den däri sysselsatta befolkningen.

Lantbruksstyrelsen har i yttrande över framställningen vitsordat, att skolan verksamt bidragit till den kvinnliga ungdomens i norra Västergötland fostran och utbildning och att skolan såväl därigenom som ock genom sin allmännyttiga verksamhet i övrigt varit av stor betydelse för ungdomen och den jordbrukande befolkningen i norra Västergötland. Lokalerna måste emellertid förbättras och utvidgas. Till vissa ny- och ombyggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalter anvisade riksdagen årligen medel å budgeten, men de för ändamålet årligen anvisade anslagsbeloppen täckte icke på långt när föreliggande behov av bidrag. Lantbruksstyrelsen tillstyrkte därför, att anslag av prisutjämningsavgiftsmedel anvisades för utförande av de planerade byggnadsarbetena, men beloppet torde i likhet med vad som eljest gällde för nybyggnadsarbeten vid anstalter för lantbruksundervisning utgå med högst $\frac{3}{4}$ av de beräknade byggnadskostnaderna eller 390 000 kronor.

Statskontoret har däremot avstyrkt framställningen under framhållande av att det här vore fråga om ett ändamål, vars tillgodoseende icke syntes stå i överensstämmelse med riktlinjerna för prisutjämningsavgifternas användning, helst som särskilt anslag å riksstaten stode till förfogande för byggnadsarbeten av förevarande slag. Visserligen hade de å anslaget anvisade medlen begränsats, men då detta torde ha skett främst med hänsyn till förhållandena på byggnadsmarknaden, kunde den ringa medelstillgången å anslaget uppenbarligen icke utgöra skäl för ett tillmötesgående av framställningen.

8. **Anslag till åtgärder för ett rationellare utnyttjande av södra Sveriges virkeskapital.** *Södra Sveriges trävaruexportförening* har i framställning till Kungl. Maj:t framlagt förslag till disposition av de prisutjämningsavgiftsmedel för trävaror, som i huvudsak erlagts av föreningens medlemmar under åren 1946—1949 och vilka medel sammanlagt överslagsvis beräknades till 3 miljoner kronor.

Föreningen anför till en början, att det som en följd av den förskjutning av virkestillgången mot södra Sverige, som den senaste riksskogstaxeringen utvisat, vore en riksfördel, att södra Sveriges virkeskapital utnyttjades rationellare. Härför fordrades, att tillgången på verkligt yrkeskunniga arbetare inom sågverksindustrien i södra Sveriges ökades. Vidare syntes det påkallat, att en avsevärd del av sågverken, vilkas ägare genom prisutjämningsavgiften berövats de kontanta medel, som skulle kunnat användas till anläggningarnas förbättrande, rationaliserades för att åstadkomma bättre utnyttjande av timmertillgången.

Föreningen hemställer på grund härav, att ett belopp av 1 000 000 kronor av prisutjämningsmedlen måtte fonderas för att sedermera användas till förbättrande av yrkesutbildningen för sågverksarbetare och förmän genom en sågverksskola i södra Sverige samt att ett belopp av 500 000 kronor av samma medel måtte ställas till föreningens förfogande som en fond att förvalta i och för senare utbetalning till sågverksägare i södra Sverige, vilka exporterat sparrar, bjälkar och slipers och vilka avsåge att förbättra sina anläggningar enligt arbets- och kostnadsplaner, som granskades och godkändes av föreningen och/eller skogsstyrelsen eller annan sakkunnig. Sistnämnda medel borde anvisas före arbetets påbörjande men utbetalas efter det arbetet fullständigt färdigställt och godkänts. Ingen borde för sin disposition erhålla mer än det belopp han erlagt och högst 50 procent av den verifierade kostnaden för ombyggnaden. Fonden borde icke tagas i anspråk, förrän efter det att de nuvarande byggnadsinskränkningarna hävts. Senast tre år därefter borde icke utnyttjade medel — utan ränta — överlämnas till fonden för sågverksskolan.

Sågverksskolan behandlas jämväl i en framställning, som avgivits av landstingsmannen Walfrid Bäckman i Norrgårda i egenskap av ordförande i en kommitté, tillsatt av landstingen i Kronobergs läns, Blekinge läns, Kalmar läns södra och Kalmar läns norra landstingsområden med uppgift att utreda behovet av en förbättrad yrkesutbildning för arbetare och förmän inom den sydsvenska sågverksindustrien. Bäckman framför här samma förslag som södra Sveriges trävaruexportförening och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte av prisutjämningsavgiftsmedlen reservera ett belopp av 1 000 000 kronor att användas för ifrågavarande ändamål enligt förslag, som kommittén efter slutförd utredning komme att framlägga inom en nära framtid. Bäckman anför, att i betraktande av sågverksindustriens betydelse såväl direkt som indirekt — med hänsyn till skogsbrukets beroende

av densamma — åtgärder enligt kommitténs uppfattning vore väl motive-
rade, vilka syftade till en förbättrad yrkesutbildning för såväl arbetare
som förmän inom denna industri. Utbildningen borde bli så allsidig som
möjligt och bedrivs vid såväl cirkelsågar som ramsågsverk, detta med hän-
syn till den ökade andel, som södra Sverige med sitt ökade virkeskapital
rätteligen borde tillerkännas i exporten av sågat virke. Kommittén hade
även uppmärksammat den betydelse sågverksindustrien syntes ha såsom
bottenskola för annan träindustri (massaindustrien ej medräknad). Behovet
av förbättrad yrkesutbildning på detta område i södra Sverige återspeglades
också uti det förhållandet, att antalet träindustriarbetare i exempelvis Små-
land ökat under senare år i förhållande till totala antalet industriarbetare.
Såsom en naturlig företeelse framstode i detta sammanhang det förhållan-
det, att en del arbetare vid vikande konjunkture med arbetslöshet inom
trähus- och snickeriindustrien gärna sökte sig till sågverksindustrien, i den
mån utbildnings- och arbetsmöjligheter där stode till buds. Avsaknaden av
en skola, som kunde giva en för sydsvenska förhållanden anpassad allsidig
utbildning på detta område, framträdde även ur denna synpunkt såsom en
brist, vilken det enligt kommitténs mening borde vara angeläget att snarast
möjligt avhjälpa. Kommittén räknade därför med att, sedan utredningen
inom en nära framtid blivit slutförd, överlämna förslag till respektive lands-
ting om upprättande av en sågverksskola i sydöstra Sverige för utbildning
av arbetare och förmän inom sågverksindustrien. Kommittén hade även haft
sin uppmärksamhet riktad på det behov av kompletterande undervisning i
trävaruhantering, som föreläge för vissa studerande vid handelshögskolan
och handelsgymnasierna, och komme därför även att undersöka, huruvida
en sådan undervisning skulle kunna ordnas exempelvis genom kortare spe-
cialkurser vid den planerade sågverksskolan.

9. Anslag till ett skogsmuseum för Götaland i Växjö. *Södra Sveriges trä-
varuexportförening* har i sin förut omnämnda framställning jämväl hem-
ställt, att av prisutjämningsmedlen ett belopp av 500 000 kronor måtte av-
sättas till en fond för ett skogsmuseum i Götaland. Användandet av ifråga-
varande medel för detta ändamål skulle enligt föreningen stå i överensstäm-
melse såväl med föreningens önskningsar som ock med den ursprungliga
tanken för dessa medels disponerande.

I anslutning härtill har framställning i ämnet gjorts jämväl av *landshöv-
dingen i Kronobergs län Thorwald Bergquist* i egenskap av ordförande i en
vid ett sammanträde i Växjö den 7 december 1948 för ändamålet konsti-
tuerad kommitté. Här framhålles, att frågan om upprättande av ett skogs-
museum upptagits av dåvarande ordföranden i skogssällskapet disponenten
Edwin Ohlsson redan vid 1923 års utställning i Göteborg men att den då
förfallit, bland annat av det skälet, att museet ansetts böra förläggas till
en mera skogsbruksbetonad bygd än Göteborg. Ohlsson hade emellertid
icke släppt tanken utan hade hösten 1948 framlagt förslag om inrättande

av ett dylikt museum i Växjö. Detta hade varit anledningen till kommitténs tillkomst. Kommitténs arbetsutskott avsåge att inom den närmaste tiden framlägga förslag till uppförande av en skoglig museibyggnad och organisation av ett sådant museum, förlagt i en nyuppförd byggnad i anslutning till Smålands museum i Växjö. Preliminära beräkningar, delvis baserade på nyligen gjorda erfarenheter angående kostnader för uppförande av ett glas-museum i Växjö, gåve vid handen, att ett rörelsekapital på omkring 600 000 kronor skulle erfordras för idéns fullgoda realiserande. En del av det erforderliga kapitalet torde kunna erhållas från intresserade organisationer inom muséets verksamhetsområde. I framställningen anföres vidare:

Betydelsen av den svenska skogen behöver i detta sammanhang knappast framhållas. Det bör även ligga i öppen dag, att ett levande museum som i ord och bild, med modeller och föremål klargör skogens historia, dess betydelse genom tiderna, vad den i dag fordrar av oss och i gengäld ger oss måste vara av utomordentlig betydelse ur såväl nationalekonomisk som skogsvårdande och kulturell synpunkt. Ett skogens museum torde sålunda till sitt ändamål väl svara mot de principer, som ansetts böra tillämpas vid fördelning av ifrågakarande prisutjämningsavgiftsmedel.

Önskvärdheten av att i möjligaste mån nå den publik, som närmast har intresse för och behållning av hithörande frågor, landsbygdens och skogarnas folk, synes mig motivera, att museet förlägges till en trakt av landet, där skogen har avgörande betydelse för bygdens näringsliv. Vid bedömande av lämplig plats för ett skogsmuseum bör beaktas att sakkunskapen med hänsyn till skogarnas areal och sammansättning räknar med Småland som ett framtida centrum för syd- och mellansvenskt skogsbruk. I skogligt hänseende torde Växjö få anses vara centrum för södra Sveriges främsta skogliga organisationer. Även ur kommunikationssynpunkt intar staden ett fördelaktigt läge. Tungt vägande skäl tala därför för ett förläggande av ett sydsvenskt skogsmuseum till Växjö.

Framställningen utmynnar i en hemställan, att av prisutjämningsmedlen ett belopp av 500 000 kronor måtte ställas till förfogande för föreningen för Smålands fornminnen och kulturhistoria, vilken förening äger och förvaltar Smålands museum, för inrättande av ett skogsmuseum i Växjö eller att av samma medel nämnda belopp måtte reserveras för ifrågakarande ändamål i avbidan på närmare utformning av planerna för skogsmuseet.

10. **Anslag till ett skogligt museum i Gävle.** *Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län* har hos Kungl. Maj:t anhållit om bidrag av 200 000 kronor ur prisutjämningsavgiftsmedlen för inrättande av bland annat ett skogligt museum i Gävle stad. I framställningen anföres, att skogsvårdsstyrelsen hos Gävle stad anhållit om upplåtelse av tomt för uppförande av en institutionsbyggnad för länets skogsvård, i vilken bland annat skulle inrymmas en större hall av museal karaktär, planlagd med tanke på framtida utbyggnad. Styrelsens framställning vore ännu icke slutbehandlad av stadsfullmäktige, men olika representanter för Gävle stad hade ställt sig synnerligen välvilliga. Styrelsen fortsätter:

I styrelsens nuvarande lokaler, vilka styrelsen på grund av uppsägning måste lämna senast den 1 oktober 1952, finnes en mindre permanent skoglig utställning. Den har blivit en god tillgång för undervisningen vid Gävle stads skolor och utgjort ett mål för skolresor från landsbygdens skolor och för studiesällskap från ungdomsorganisationer. Då utställningen blivit mycket uppskattad och rikligt besökt samt visat sig utgöra ett mycket betydelsefullt led i den skogliga undervisningen och propagandan för särskilt skolungdom, har styrelsen funnit det angeläget att förnya och komplettera utställningen och därvid beakta möjligheter till film och ljusbildsvisning. Vidare ingår det i de uppgjorda planerna att redan från början giva byggnaderna en sådan utformning, att den skogliga utställningen successivt kan utbyggas till ett permanent skogligt museum.

11. Bidrag till viss forskningsverksamhet vid svenska träforskningsinstitutet. *Styrelsen för svenska träforskningsinstitutet* har i framställningar till Kungl. Maj:t hemställt, att sammanlagt 3 750 000 kronor av de medel, som icke bli disponerade av diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter på trävaror, måtte ställas till träforskningsinstitutets förfogande för intensifierad forskning under sex år, varav under vart och ett av de två första åren 500 000 kronor, under vart och ett av de därpå följande tre åren 700 000 kronor och under det sista året 650 000 kronor.

Styrelsen anför till en början följande allmänna synpunkter:

Då den årliga tillväxten av landets största, i Norrland belägna skogar under åtskilliga år framåt torde vara stagnerande, lär man icke vid oförändrade produktionsmetoder för en rätt avsevärd tid kunna räkna med nämnvärd kvantitativ ökning av den på våra skogar baserade produktionen. En vidare utveckling av skogsindustriens produktion torde därför böra inriktas på en allt längre driven förädling av skogens produkter, ett bättre utnyttjande av avfallet och ett rationellare utnyttjande av biprodukterna.

Sedan träforskningsinstitutet nu varit i full verksamhet med sina arbeten på den grundläggande forskningens område under cirka två år, kan man nu bättre än tidigare överblicka institutets möjligheter att inom önskvärd tid fullgöra sin betydelsefulla uppgift i fråga om förarbetet för den ovan nämnda utvecklingen inom den samfälliga svenska träförädlingsindustrien. Det kan då konstateras, att institutet förfogar över ändamålsenliga och rymliga lokaler, en god och välkvalificerad uppsättning av personal och teknisk utrustning. Särskilt gäller detta de ledande forskarna, som emellertid f. n. på grund av den begränsade tillgången på medel för biträden och utrustning m. m. icke till fullo kunna utnyttjas på det sätt, som vore möjligt med hänsyn till deras kompetens.

Efter framhållande av att man inom andra länder lade ned väsentligt större kostnader på skogsproduktforskningen än hos oss anför styrelsen, att styrelsen med hänsyn till sålunda relaterade förhållanden och träförädlingsindustriens dominerande betydelse uppdragit åt institutets avdelningsförestandare att uppgöra förslag till utvidgning av forskningsverksamheten, varvid betydelsefulla förslag framkommit. Det forskningsarbete, som här avsåges, gällde i första hand en utvidgning av den grundläggande forsk-

ningen. Då styrelsen diskuterat möjligheterna för finansiering av denna utvidgning av forskningen, hade styrelsen måst beakta, att industrien, i samma mån som den grundläggande forskningen åstadkomme nya resultat, nödgades kraftigt öka sina anslag för den målbetonade forskningen, vilken enligt de i 1942 års avtal mellan Kungl. Maj:t och Stiftelsen svensk träforskning uppställda förutsättningarna skulle bestridas av industrien. Styrelsen hade funnit det berättigat att i första hand stanna vid att återstoden av det belopp, som ännu icke disponerats av diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter på trävaror, borde reserveras för en intensifierad forskning vid institutet. Detta berodde dels på att, då prisutjämningsavgifterna på trävaror infördes, det kraftigt betonades, att de därvid influera medlen till väsentlig del borde ställas till forskningens förfogande, dels därpå att dessa prisutjämningsmedel skulle användas för främjande av skogen och skogsbruket och att en intensivt bedriven forskning inom träforskningsinstitutets verksamhetsområde måste vara ägnad att höja värdet av skogens produkter och därmed också av skogen själv, varigenom möjligheterna för bedrivandet av en mer rationell skogsvård likaså måste förbättras.

Inom styrelsen har av överdirektören G. Strindlund i ett till styrelsens framställning fogat särskilt yttrande gjorts gällande, att då det för närvarande måste anses högst nödvändigt att med all kraft söka uppbygga själva skogskapitalet, resterande prisutjämningsmedel borde reserveras härför. Medel till den nu ifrågavarande forskningen torde i stället kunna erhållas från skogsindustriernas konjunkturutjämningsfonder i enlighet med för dessa medels användning träffade överenskommelser. Strindlund ansåge därför, att den här avsedda, i och för sig välmotiverade framställningen bort riktas till konjunkturutjämningsfonderna.

Styrelsens majoritet har i anledning härav anfört:

Skogens värde måste vara grundläggande för bedömandet av de kostnader, som böra läggas ned på skogsproduktionen, och detta bestämmes i avgörande grad av träförädlingen.

Den stora inverkan, som införandet av massatillverkningen på sin tid kom att utöva på stegringen av skogarnas värde, borde vara ett övertygande bevis härför.

Det synes därför ur allmän näringspolitisk synpunkt vara en riktigare väg för utvecklingen av skogskapitalet att genom intensifierad forskning befrämja förädlingen av skogen som råvara och därigenom hävda samt successivt höja skogens värde och därmed dess möjlighet att bekosta sin egen reproduktion.

I styrelsens framställning lämnas härefter en utförlig redogörelse för det uppställda forskningsprogrammet.

Styrelsen anför om detta program:

Det framgår av redogörelsen, att forskningen väsentligen är av grundläggande natur. Särskilt inom träteknikens område lär emellertid bestämd gräns mellan grundläggande och tillämpad forskning näppeligen kunna

uppdragas, utan de flyta in i varandra. Det har också från begynnelsen varit avsett, att den trätekniska avdelningen skulle till behandling upptaga tillämpade forskningsproblem. Med hänsyn till det sätt, på vilket den fond tillkommit, varur det begärda anslaget skulle utgå, lär det ej heller vara nödvändigt, att vid användningen med samma skärpa, som gäller de ur statsbudgeten utgående anslagen, iakttaga gränsen mellan grundläggande och tillämpad forskning.

Styrelsen framhåller slutligen, att de totala kostnaderna för den skisserade utvidgningen av verksamheten vid institutet beräknats till sammanlagt 3 750 000 kronor enligt en framställningen vidfogad promemoria. Sammanfattningsvis anges, att för de särskilda forskningsgrenarna och gemensamma arbetsuppgifter skulle erfordras följande anslagsbelopp:

	Löpande kostnader	Utrustning
trätekniska forskningsarbeten	600 000	140 000
träkemiska forskningsarbeten	1 400 000	200 000
papperstekniska forskningsarbeten	820 000	410 000
gemensamma arbetsuppgifter	180 000	—
	Summa 3 000 000	750 000

Över framställningen har utlåtande inhämtats från *statens tekniska forskningsråd*, som anför bland annat:

Ehuru forskningsrådet ej har tillgång till speciell sakkunskap inom alla de olika områden, vilka träforskningsinstitutets framställning avser, och därför ej har kunnat göra densamma till föremål för mera ingående teknisk-vetenskaplig granskning, tvekar forskningsrådet ej att uttala som sin mening, att samtliga de av träforskningsinstitutet angivna forskningsuppgifterna äro i ekonomiskt avseende i hög grad betydelsefulla för vårt land. Forskningsrådet har också med till förfogande stående medel understött en förberedande forskning inom vissa av de angivna problemens områden. Detta stöd har dock på grund av den begränsade medelstillgången icke kunnat få annat än ringa omfattning.

Då de av träforskningsinstitutet framlagda forskningsuppgifterna tillsammans äro av överväldigande omfattning, och då denna forskning, i enlighet med vad institutet föreslagit, bör genomföras under loppet av en begränsad tidrymd, bli de årligen erforderliga beloppen av sådan storleksordning, att de icke lämpligen böra ingå bland de forskningsmedel, vilka forskningsrådet har att utdela eller föreslå till utdelning. Forskningsrådet vill därför instämma i förslaget, att de erforderliga medlen av staten ställas direkt till svenska träforskningsinstitutets förfogande.

Sammanfattningsvis anför forskningsrådet, att rådet tillstyrker genomförande av det forskningsprogram, som framlagts av styrelsen för svenska träforskningsinstitutet, att rådet icke har något att invända mot de uppgjorda kostnadsberäkningarna, att rådet anser hinder icke möta för forskningens bekostande med av staten disponerade medel samt att rådet därför tillstyrker beviljande av anslag för ändamålet av 510 000 kronor för budgetåret 1949/50 i enlighet med den gjorda framställningen.

Föredraganden. Prisutjämningsavgiftens syfte är att förhindra att höga utlandspriser på viss vara skola utöva stegrande inflytande på de inhemska priserna på varan. Vid bedömande av frågan om behovet av fortsatt bemyndigande att uttaga prisutjämningsavgift måste alltså konstateras, i vilken mån situationer av denna beskaffenhet kunna väntas föreligga under nästa budgetår.

Hittills har prisutjämningsavgiften tillämpats endast i fråga om vissa slag av trävaror av furu eller gran samt i fråga om pappersmassa av trä.

Vad trävarorna angår måste man i fråga om flertalet här avsedda sortiment räkna med att den utländska efterfrågan alltjämt kan komma att vara så stor, att en exportprisnivå, väsentligt överstigande den inhemska, kommer att uppnås. Med utgående härifrån har också, såsom förut nämnts, överenskommelse redan träffats med svenska trävaruexportföreningen rörande inbetalning av avgifter till stiftelsen Trävaruindustriens konjunkturutjämningsfond för år 1949. En fortsatt spänning mellan exportprisnivån och den inhemska prisnivån kan alltså väntas föreligga i fråga om flertalet sortiment. Beträffande bjälkar, sparrar och slipers har läget emellertid ansetts vara ett annat, vilket motiverat, att prisutjämningsavgiften upphävts i fråga om dessa sortiment.

Vad övriga regleringar inom trävaruområdet angår må här erinras om att Kungl. Maj:t den 18 februari 1949 icke ansett sig kunna biträda trävaruexportföreningens m. fl. organisationers framställning om upphävande av prisregleringen å bearbetade trävaror. Denna fråga bör dock icke lämnas ur sikte utan bör, såsom bränslekommissionen också anfört i sitt utlåtande över nyssnämnda framställning, upptagas till förnyat övervägande, då man av trävarumarknadens utveckling såväl utom som inom landet kan konstatera, att tidpunkten är lämplig för en avveckling av denna prisreglering.

Regleringen av handeln med och förbrukningen av trävaror inom landet har kunnat väsentligen uppmjukas genom att den tidigare bundenheten till vissa inköpsområden upphävts för träförädlingsindustrier för drift av egna verk ävensom för skogsägarföreningar.

För pappersmassan har den senaste tiden kännetecknats av sjunkande exportpriser och försvårade avsättningsmöjligheter i utlandet. Med anledning härav upphävdes hösten 1948 prisutjämningsavgiften å denna vara liksom även inbetalningarna till cellulosaindustriens och trämasseindustriens konjunkturutjämningsfonder. I samband med den förut omfördälda preliminära överenskommelsen rörande pappersförsörjningen i riket har jämväl prisregleringen å pappersmassa upphävts. Om icke särskilda förhållanden inträffa, torde varken prisutjämningsavgiften eller prisregleringen å pappersmassa behöva återinföras.

Vad slutligen angår regleringen av handeln med och förbrukningen av papper och papp har densamma såsom förut nämnts helt upphävts utom i

fråga om tidningspapper. Närmare redogörelse för den senaste tidens utveckling på detta område har lämnats dels i ett av mig den 5 mars 1949 i andra kammaren avgivet interpellationssvar, dels ock i propositionen nr 72/1949 med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 11 juni 1948 (nr 283) om pappersskatt samt om fortsatt giltighet av förordningen m. m. Härutöver är för närvarande intet att tillägga. Uttagande av prisutjämningsavgift för denna vara är för närvarande icke aktuellt.

Av det anförda framgår, att behov av prisutjämningsavgift alltjämt föreligger i fråga om ett flertal sortiment trävaror. Bemyndigandet för Kungl. Maj:t att uttaga prisutjämningsavgifter synes därför böra förlängas, förslagsvis med ett år till och med den 30 juni 1950. Då det icke är alldeles uteslutet, att behov av prisutjämningsavgift kan komma att yppa sig även beträffande andra varor än de här förut omnämnda, torde bemyndigandet liksom hittills böra göras generellt.

Jag övergår härefter till frågan om dispositionen av prisutjämningsavgifterna.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen skola de prisutjämningsavgifter, som skola utgå för trävaror, vilka utföras efter den 14 mars 1949, tillföras De mindre sågverkens konjunkturutjämningsfond av år 1948. Beloppet av de prisutjämningsavgiftsmedel, vilka kunna anses odisponerade, kommer alltså hädanefter att ökas endast med vissa avgifter, som erlagts för dessförinnan utförda trävaror. Det torde härvid röra sig om ett förhållandevis litet belopp.

En särställning intaga de avgifter, som erlagts för sådan props, som tillverkats före den 1 juli 1946. Bestämmelser angående dispositionen av dessa medel, vilka högst torde komma att uppgå till omkring 900 000 kronor, ha ännu icke meddelats, men framställning i sådant syfte har gjorts av svenska propsexportörernas förening och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund. Det övervägande antalet propsexportörer torde vara anslutna till någon av dessa organisationer. Det sålunda framställda förslaget går ut på att av dessa medel skulle bildas en särskild fond under skogsstyrelsens förvaltning med syfte att bibehålla och underlätta en ur landets synpunkt önskvärd export av props. Jag har intet att erinra mot det framställda förslaget utan har, under förutsättning av riksdagens godkännande, för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om disposition av medlen i huvudsaklig överensstämmelse med det framlagda förslaget.

Redan i propositionen nr 269/1948 angavs beträffande de prisutjämningsavgifter, som då förutsågos kunna komma att uttagas beträffande pappersmassa, att de borde disponeras på i huvudsak samma sätt, som i de under våren 1948 ingångna överenskommelserna angående inbetalning av avgifter till konjunkturutjämningsfonder angivits beträffande dessa avgifter. Därest erinran från riksdagens sida icke göres mot en dylik användning av ifråga-

varande avgiftsbelopp, har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser härom.

Återstående odisponerade prisutjämningsavgifter uppgå för närvarande enligt vad förut angivits till omkring 2 963 000 kronor, vari ingår ett belopp på omkring 2 500 000 kronor, som utgör beräknad besparing på de belopp, som anvisats för subvention av import av trävaror från Finland enligt hitills meddelade beslut. Det kan icke nu med bestämdhet sägas, huruvida behov av sådan subvention kommer att föreligga jämväl innevarande år. Skulle detta bliva händelsen, torde i varje fall det erforderliga beloppet icke komma att överstiga 500 000 kronor. Jag anser detta belopp tills vidare böra reserveras för sådant ändamål. Återstående belopp odisponerade prisutjämningsavgifter skulle därefter utgöra cirka 2 463 000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen för inkomna framställningar om anslag ur ifrågavarande medel framgår, att anspråk på medlen i deras helhet framställts dels av skogsstyrelsen för åtgärder för återuppbyggnad av skogsbeståndet, dels ock av styrelsen för statens träforskningsinstitut för viss utvidgning av forskningsverksamheten vid institutet. Därutöver ha begärts anslag till olika ändamål med tillhoppa 4 628 000 kronor.

Vad först angår skogsstyrelsens anslagsäskande vill jag till en början hänvisa till att i överensstämmelse med 1947 års riksdags beslut ett belopp av tillhoppa 12 000 000 kronor ur prisutjämningsavgiftsmedlen avsatts för skogsvårdande åtgärder och att av detta belopp omkring 10 000 000 kronor torde komma att utgå för de ändamål, för vilka skogsstyrelsen nu önskar erhålla ytterligare anslag. Med hänsyn härtill och då jämväl andra intressen böra tillgodoses vid fördelningen av det förhållandevis ringa belopp, som återstår att disponera, anser jag mig icke böra förorda, att ytterligare medel nu beviljas skogsstyrelsen för ändamålet.

Vad åter angår träforskningsinstitutets framställning synes det icke kunna förnekas, att den industriella forskningsverksamheten vid fördelningen av prisutjämningsavgiftsmedlen blivit sämre tillgodosedd än den skogliga. Det är vidare uppenbart, att de forskningsuppgifter, som avses nu skola genomföras vid träforskningsinstitutet, komma att få mycket stor betydelse för att möjliggöra ett rationellt utnyttjande av skogskapitalet. Jag anser mig därför böra förorda, att anslag ur här ifrågavarande medel ställas till träforskningsinstitutets disposition. Med hänsyn till knappheten av de tillgängliga medlen och då dessa synas även böra tillgodose andra ändamål, anser jag dock anslagsbeloppet böra inskränkas, förslagsvis till högst 1 000 000 kronor. Det torde böra ankomma på institutets styrelse att med utgångspunkt härifrån verkställa översyn av de utarbetade planerna för forskningsverksamheten och, innan medlen utanordnas, underställa de sålunda översedda planerna Kungl. Maj:ts prövning. Jag vill i detta sammanhang även hänvisa till att institutet bör ha möjlighet att erhålla anslag till verksamheten i fråga jämväl ur industriens konjunkturutjämningsfonder.

Såsom förut nämnts har redan i propositionen nr 49/1949 förutsatts, att statens skogsforskningsinstitut skulle ur prisutjämningsavgiftsmedlen erhålla anslag om 125 000 kronor för anläggande av ett trädarkiv å Bogesunds egendom. Då ett sådant arkiv skulle ha stor betydelse för skogsnäringen, ansluter jag mig till detta förslag. Jag finner även skogsforskningsinstitutets begäran om anslag med 150 000 kronor för specialbearbetning av observationsmaterial från skogsforskningsinstitutets fasta försöksytor välgrundad. Ändamålet synes vara av sådan vikt, att anslag med begärt belopp nu bör utgå ur prisutjämningsavgiftsmedlen.

Beträffande framställningen från Jordbrukare-ungdomens förbund må till en början framhållas, att frågan om klubbverksamheten på lanthushållningens område för närvarande är under utredning. Med hänsyn härtill har jag funnit det tveksamt, om förbundets begäran om anslag för skogs-klubbverksamhet nu bör bifallas. Emellertid synes det i förhandenvarande läge vara angeläget, att klubbverksamhet av ifrågavarande slag kommer till stånd redan innevarande år. Det kan nämligen antagas, att genom en dylik klubbverksamhet åtgärder av en viss betydelse för skogsbruket kunna komma till stånd för förhållandevis ringa kostnad. Jag vill därför förorda, att av prisutjämningsmedlen ett belopp av förslagsvis högst 50 000 kronor ställes till förbundets förfogande för klubbverksamhet under det närmaste året i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i förbundets framställning. Möjlighet bör föreligga att med detta belopp jämväl bekosta utgivande av en handledning för klubbverksamheten. Jag vill emellertid understryka, att slutgiltig ståndpunkt därmed icke tagits till frågan om klubbverksamhetens slutliga organisation.

Vad angår Föreningens för skogsförädling av växträd framställning om ytterligare medel för bestridande av kostnaderna för vissa byggnader vid föreningens filial i Brunsberg får jag till en början erinra därom, att 1947 års riksdag godkänt, att ett belopp av högst 290 000 kronor skulle få användas till detta ändamål. Detta belopp har emellertid visat sig otillräckligt, varför ytterligare anslag sökts. Jag anser det vara av vikt, att de planerade byggnadsarbetena komma till utförande, och vill därför förorda föreningens framställning, dock allenast i vad avser institutionsbyggnaden. Jag tillstyrker därför, att ett belopp av ytterligare högst 150 000 kronor disponeras ur prisutjämningsavgiftsmedlen för ändamålet i fråga.

Framställningarna om anslag ur prisutjämningsavgiftsmedlen av Föreningen skogsarbeten, Föreningen skogs- och lantbruksfilm och styrelsen för Uddeholms lanthushållsskola finner jag mig icke böra förorda. Till återstoden av framställningarna är jag icke för närvarande beredd att taga ställning, eftersom dessa ansökningar helt nyligen inkommit och därför ej hunnit utremitteras till vederbörande myndigheter. Jag finner därför lämpligt, att återstående odisponerade prisutjämningsavgifter tills vidare få

kvarstå i diversemedelsfonden, och att förslag om deras disposition underställes 1950 års riksdag.

De belopp, som enligt vad jag här förordat, nu skulle disponeras ur ifrågavarande medel, utgöra tillhoppa (125 000 + 150 000 + 50 000 + 150 000 + 1 000 000 =) 1 475 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att lämna Kungl. Maj:t fortsatt bemyndigande för tiden till och med den 30 juni 1950 att, med iakttagande av vad i det föregående anförts, meddela föreskrifter om uttagande av prisutjämningsavgift samt

att godkänna vad jag föreslagit beträffande dispositionen av influtna prisutjämningsavgifter.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl D. Ossmark.
